

УДК 634.5:631.5

Тихий Т.І., завідувач сектору з паспортизації генетичних ресурсів

Литвин О.М., молодший науковий співробітник

Дослідна станція помології ім. Л. П. Симиренка ІС НААН України

E-mail: mliivis@ukr.net

РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ЗРАЗКІВ ГЕНОФОНДУ ФУНДУКА ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Вивчення біологічних особливостей росту та розвитку фундука має важливе значення, оскільки сучасний сортимент представлений сортами різних еколого-географічних груп. Для насаджень потрібно використовувати сорти фундука, які стійкі до хвороб та шкідників, мають високий рівень врожайності та вихід ядра.

Метою досліджень було виділення із зібраного в установі генофонду фундука (75 зразків) високоадаптованих до ґрунтово-кліматичних умов Лісостепу України сортів і форм вітчизняної та зарубіжної селекції.

Методи досліджень – польовий, лабораторний, порівняння, узагальнення.

В результаті проведеної роботи (2016–2020 рр.) встановлено, що фундук має високу морозо- та зимостійкість. В умовах Правобережного Лісостепу вегетативні органи здатні переносити морози більше 30 °С. Генеративні органи фундука негативно сприймають різке коливання температури, особливо тривалі відлиги, після яких відбувається різке зниження температури. Найбільше чутливими до дії низьких температур є чоловічі квітки (сережки).

Зразки фундука виявились стійкими до попелиці (0,1-1 б. пошкодження) та листоїда (0,2-1,5 б. пошкодження), що не вплинуло на загальний стан кущів та урожайність. До пошкоджень горіховим довгоносом стійкими виявились сорти 'Корончатий', 'Гордієнко', 'Факел', 'Тра-

пезунд', 'Янтарний', 'Каталонський', 'Олімпійський', 'Давидовський', 'Кульовий', 'Галле' та 'Ракетний' (6-8 б).

За урожайністю виділено такі сорти та форми фундука: 'Грандіозний', 'Чудо Больвіллера', 'Р₃М₃₃', 'Р₄М₃₂' – 2,5 т/га; 'Янтарний', 'Галле', 'Бомба' – 2,6 т/га; 'Ракетний', 'Лозівський урожайний', 'Кульовий', 'Олімпійський' – 2,7 т/га, 'Трапезунд', 'Каталонський' – 2,8 т/га.

За середньою масою горіха: 'Лозівський урожайний' – 2,38 г, 'Р₄М₃₂' – 2,55 г, 'Янтарний' – 2,58 г, 'Трапезунд' – 2,72 г, 'Галле' – 2,94 г, 'Чудо Больвіллера' – 3,05 г, 'Каталонський' – 3,13 г.

За відсотком виходу ядра: 'Р₇М₉' – 48,7%, 'Р₄М₃₂' – 48,8%, 'Ломбардський червоний' – 49%, 'Каталонський' – 49,1%, 'Жовтневий' – 49,3%, 'Янтарний' – 49,5%, 'Трапезунд', 'Гянджа' – 50%, 'Кудрявчик' – 50,8% та 'Факел' – 51,1%.

Проведені дослідження дозволяють рекомендувати споживачам створення високопродуктивних насаджень фундука в умовах Лісостепу України з використанням таких сортів та форм: 'Чудо Больвіллера', 'Грандіозний', 'Янтарний', 'Урожайний 80', 'Бомба', 'Лозівський урожайний', 'Ракетний', 'Кульовий', 'Олімпійський', 'Трапезунд', 'Каталонський', 'Факел', 'Галле', 'Р₃М₃₃', 'Р₄М₃₂', які адаптовані до ґрунтово-кліматичних умов, мають високу врожайність, масу горіха та якість плодів і стійкі до основних шкідників та хвороб.

УДК 632.4.01/08

Тігунова О.О., кандидат біол. наук, науковий співробітник

Андріяш Г.С., кандидат біол. наук, науковий співробітник

Ємець А.І., доктор біол. наук, професор, чл.-кор. НАН України, завідувачка відділу клітинної біології і біотехнології

ДУ «Інститут харчової біотехнології та геноміки» НАН України

E-mail: Shulga5@i.ua

ВИДІЛЕННЯ ЗБУДНИКІВ ФУЗАРІОЗУ РОСЛИН

Фузаріоз – досить поширене грибкове захворювання інфекційної природи, яке зустрічається практично у всіх кліматичних зонах. Його збудники здатні довго зберігатися в ґрунті, а також на залишках рослин, листках, плодах, бадиллі. Розповсюджується фузаріоз через ґрунт, воду і заражений інвентар. Причиною фузаріозу рослин є проникнення грибка роду *Fusarium*, який здатний перебувати в ґрунті тривалий час. Проникнення грибка відбувається через кореневу систему, а також через пошкоджені місця рослина. Фузаріоз небезпечний практично для всіх рослин. Дослідження явища фузаріозу за останній час активізувались і суттєво розширили наші знання стосовно властивостей цієї групи грибів, але ба-

гато аспектів все ще залишаються нез'ясованими. Морфологічна пластичність та загальна недостатність морфологічних ознак ускладнили описи деяких видів *Fusarium*. Цей факт спричинив появу нових класифікаторів штамів із помітно різними фізіологічними ознаками. Метою даної роботи було виділення збудників фузаріозу рослин для подальшої систематизації і вивчення. Об'єктом дослідження були уражені частини рослин (томатів, пшениці, вівса, гречки, яблука, топінамбура, кизилу, винограду, огірків, перцю) з сільськогосподарських ділянок Вишгородського району Київської області.

Для накопичення грибів використовували як основні середовища – солодове сусло, Чапека та